

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6967/2545

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 572, ป.พ.พ. มาตรา 573, ป.ร.ฎ. มาตรา 118, ป.พ.พ. มาตรา 4

ย่อ / หลักกฎหมาย

สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ระบุว่า ห้างฯ จำเลยที่ 1 เช่ารถยนต์คันหนึ่งจากบริษัทโจทก์มีกำหนด 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าแต่มีสิทธิจะซื้อรถยนต์ที่เช่าจากโจทก์ได้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ดังนี้ สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ที่ทำต่อกันนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งอันเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่โจทก์ในฐานะผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้เช่าเมื่อครบกำหนดการเช่าแล้ว แต่สัญญานี้หาใช่สัญญาเช่าซื้อตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ไม่ เพราะในสัญญาเช่าซื้อนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันที โดยค่าเช่าซื้อรวมไว้ทั้งค่าเช่าและค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อด้วย และผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งเมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าจนครบกำหนดการเช่าแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่ายังไม่ตกเป็นของผู้เช่าจนกว่าจะแสดงเจตนาสนองรับคำมั่นของผู้ให้เช่าจนเกิดเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าเสียก่อนเงินค่าเช่าก็ไม่อาจถือว่ารวมค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าไว้ด้วย และผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าได้ ดังนั้น เมื่อสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) นี้มิใช่สัญญาเช่าซื้อ จึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รถยนต์จากโจทก์ 1 คัน ตกลงชำระค่าเช่า 48 เดือน เดือนละ 39,516.17 บาท ทุกวันที่ 4 ของเดือน วางเงินมัดจำการเช่า 174,000 บาท หากผิดนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าและมีสิทธิบอกเลิกสัญญา รวมทั้งสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ มีจำเลยที่ 2 ทำสัญญาค้ำประกันยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม จำเลยที่ 1 ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าตั้งแต่วันที่ 14 เป็นต้นมา วันที่ 23 มิถุนายน 2540 โจทก์ติดตามรถยนต์คืนได้และบอกเลิกสัญญาเช่าเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2540 ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน 535,158.20 บาท แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จจำเลยทั้งสองให้การทำนองเดียวกันว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 และ 3 เป็นลายมือชื่อปลอมทั้งตราประทับของโจทก์ในเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 มิใช่ตราประทับที่ได้จดทะเบียนไว้ที่กระทรวงพาณิชย์ เอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 3 ไม่มีตราประทับของโจทก์ และนางสาวนุชนาฏ ธัญเจริญการคำ ไม่ใช่กรรมการของโจทก์ นายโสภณ ธรรมปาโล ผู้รับมอบอำนาจ จึงไม่มีอำนาจลงชื่อในสัญญาเช่า จำเลยทั้งสองทำสัญญาเช่าทรัพย์สินโดยสำคัญผิดว่าเป็นสัญญาซื้อขายรถยนต์ สัญญาเช่าเป็นโมฆะ ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกัน

ในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติได้ว่าโจทก์โดยกรรมการผู้มีอำนาจได้มอบอำนาจให้นายวินิตศักดิ์ ศรีวรรณะ พ้องคดีนี้แทนเป็นการถูกต้อง เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ รุ่นอี 200 สีเขียว หมายเลขเครื่อง 111940 20 035475 หมายเลขตัวถังดับเบิลยูดีบี 124019 2 ซี 253836 ไปจากโจทก์กำหนดเวลาเช่า 4 ปี นับแต่วันที่ 4 ตุลาคม 2538 ถึงวันที่ 3 ตุลาคม 2542 ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน เดือนละ 36,931 บาทภาษีมูลค่าเพิ่ม 2,585.17 บาท รวมค่าเช่าและภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเงินที่ต้องชำระเดือนละ 39,516.17 บาท และชำระเงินมัดจำรวมภาษีมูลค่าเพิ่มอีกเป็นเงิน 174,000 บาท ชำระค่าเช่างวดแรกในวันทำสัญญา งวดต่อ ๆ ไปทุกวันที่ 4 ของเดือนจนกว่าจะครบ หากผิดนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าได้ มีจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันโดยยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) และหนังสือค้ำประกันเอกสารหมายเลข 6 และ 7 ตามลำดับ หลังจากนั้นจำเลยที่ 1 ชำระค่าเช่าให้โจทก์ 13 งวด และผิดนัดชำระค่าเช่าตั้งแต่งวดที่ 14 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2539 ตลอดมา ในวันที่ 23 มิถุนายน 2540 จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์คันที่เช่าคืนให้โจทก์ต่อมาวันที่ 28 สิงหาคม 2540 โจทก์มีหนังสือบอกเลิกสัญญาและแจ้งกลับเข้าครอบครองถึงจำเลยทั้งสอง ตามเอกสารหมายเลข 8 และ 9 ตามลำดับ คดีมีปัญหาตามฎีกาของโจทก์ว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ตามเอกสารหมายเลข 6 เป็นสัญญาเช่าซื้อซึ่งต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 หรือไม่ ในปัญหาข้อนี้ศาลฎีกาเห็นว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) เอกสารหมายเลข 6 มีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่าจำเลยที่ 1 เช่ารถยนต์คันหนึ่งจากโจทก์มีกำหนดเวลา 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่า แต่มีสิทธิที่จะซื้อรถยนต์ที่เช่าจากโจทก์ในวันที่ 4 ตุลาคม 2542 ราคา 325,233.64 บาท โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก่อนกำหนดดังกล่าวไม่น้อยกว่า 60 วัน ดังนี้ สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รายนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าแบบลีสซิงอันเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่โจทก์ในฐานะผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้เช่าเมื่อครบกำหนดการเช่าแล้ว แต่สัญญาเช่นนี้หาใช่สัญญาเช่าซื้อตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ไม่ เพราะในสัญญาเช่าซื้อนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันทีโดยค่าเช่าซื้อรวมไว้ทั้งค่าเช่าและค่าแห่งกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่าซื้อด้วย และผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิง เมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าจนครบกำหนดการเช่าแล้ว กรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่ายังไม่ตกเป็นของผู้เช่าจนกว่าผู้เช่าจะแสดงเจตนาสนองรับคำมั่นของผู้ให้เช่าจนเกิดเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าเสียก่อน เงินค่าเช่าก็ไม่อาจถือว่ารวมค่าแห่งกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่าไว้ด้วย และผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าได้ดังจะเห็นได้จากการที่จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าคืนให้แก่โจทก์แล้ว สัญญาเช่ารายนี้ก็มีได้เช่นกัน โดยโจทก์ต้องมีหนังสือบอกเลิกสัญญาแก่จำเลยทั้งสองอีกชั้นหนึ่ง เมื่อสัญญาเช่ารายนี้มีใช้สัญญาเช่าซื้อ จึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็ใช้เป็นพยานเอกสารในคดีนี้ได้ คำพิพากษาศาลล่างทั้งสองไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น แต่เนื่องจากศาลชั้นต้นยังมิได้วินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้องให้จำเลยทั้งสองรับผิดชอบต่อโจทก์ ซึ่งอาจมีผลกระทบถึงสิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์และฎีกาในข้อเท็จจริงต่อไป จึงสมควรให้การวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวเป็นไปตามลำดับศาล"พิพากษายก

คำพิพากษาศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้อง แล้วมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี คู่ฉบับย่อฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6967/2545 บริษัท ซี เอ็ม ไอ ซี ลีสซิ่ง จำกัด โจทก์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส พี ลอฟท์ เอ็นจิเนียริง จำกัด กับพวก จำเลย ป.พ.พ. ม. 453, ม. 454, ม. 537, ม. 572, ม. 573 ป.ร.ฎากร ม. 118 สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ระบุว่า ห้างฯ จำเลยที่ 1 เช่ารถยนต์คันหนึ่งจากบริษัทโจทก์มีกำหนด 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าแต่มีสิทธิจะซื้อรถยนต์ที่เช่าจากโจทก์ได้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ดังนี้ สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ที่ทำต่อกันนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งอันเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่โจทก์ในฐานะผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้เช่าเมื่อครบกำหนดการเช่าแล้ว แต่สัญญานี้หาใช่สัญญาเช่าซื้อตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ไม่ เพราะในสัญญาเช่าซื้อนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันที โดยค่าเช่าซื้อรวมไว้ทั้งค่าเช่าและค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อด้วย และผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งเมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าจนครบกำหนดการเช่าแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่ายังไม่ตกเป็นของผู้เช่าจนกว่าจะแสดงเจตนาสนองรับคำมั่นของผู้ให้เช่าจนเกิดเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าเสียก่อนเงินค่าเช่าก็ไม่อาจถือว่ารวมค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าไว้ด้วย และผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าได้ ดังนั้น เมื่อสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) นี้มิใช่สัญญาเช่าซื้อ จึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รถยนต์จากโจทก์ 1 คัน ตกลงชำระค่าเช่า 48 เดือน เดือนละ 39,516.17 บาท ทุกวันที่ 4 ของเดือน วางเงินมัดจำการเช่า 174,000 บาท หากผิดนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าและมีสิทธิบอกเลิกสัญญา รวมทั้งสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ มีจำเลยที่ 2 ทำสัญญาค้ำประกันยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม จำเลยที่ 1 ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าตั้งแต่วันที่ 14 เป็นต้นมา วันที่ 23 มิถุนายน 2540 โจทก์ติดตามรถยนต์คืนได้และบอกเลิกสัญญาเช่าเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2540 ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน 535,158.20 บาท แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จจำเลยทั้งสองให้การทำนองเดียวกันว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 และ 3 เป็นลายมือชื่อปลอมทั้งตราประทับของโจทก์ในเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 มิใช่ตราประทับที่ได้จดทะเบียนไว้ที่กระทรวงพาณิชย์ เอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 3 ไม่มีตราประทับของโจทก์ และนางสาวนุชนาฏ ธัญเจริญการคำ มิใช่กรรมการของโจทก์ นายโสภณ ธรรมปาโล ผู้รับมอบอำนาจจึงไม่มีอำนาจลงชื่อในสัญญาเช่า จำเลยทั้งสองทำสัญญาเช่าทรัพย์สินโดยสำคัญผิดว่าเป็นสัญญาซื้อขายรถยนต์ สัญญาเช่าเป็นโมฆะ ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติได้ว่าโจทก์โดยกรรมการผู้มีอำนาจได้มอบอำนาจให้นายวินิตศักดิ์ ศรีวรรณะ ฟ้องคดีนี้แทนเป็นการถูกต้อง เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ รุ่นอี 200 สีเขียว หมายเลขเครื่อง 111940 20 035475 หมายเลขตัวถังดับเบิลยู

ดีปี 124019 2 ซี 253836 ไปจากโจทก์กำหนดเวลาเช่า 4 ปี นับแต่วันที่ 4 ตุลาคม 2538 ถึงวันที่ 3 ตุลาคม 2542 ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน เดือนละ 36,931 บาทภาษีมูลค่าเพิ่ม 2,585.17 บาท รวมค่าเช่าและภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเงินที่ต้องชำระเดือนละ 39,516.17 บาท และชำระเงินมัดจำรวมภาษีมูลค่าเพิ่มอีกเป็นเงิน 174,000 บาท ชำระค่าเช่างวดแรกในวันทำสัญญา งวดต่อ ๆ ไปทุกวันที่ 4 ของเดือนจนกว่าจะครบ หากผิดนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าได้ มีจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันโดยยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) และหนังสือค้ำประกันเอกสารหมายเลข 6 และ 7 ตามลำดับ หลังจากนั้นจำเลยที่ 1 ชำระค่าเช่าให้โจทก์ 13 งวด และผิดนัดชำระค่าเช่าตั้งแต่งวดที่ 14 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2539 ตลอดมา ในวันที่ 23 มิถุนายน 2540 จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์คันที่เช่าคืนให้โจทก์ต่อมาวันที่ 28 สิงหาคม 2540 โจทก์มีหนังสือบอกเลิกสัญญาและแจ้งกลับเข้าครอบครองถึงจำเลยทั้งสอง ตามเอกสารหมายเลข 8 และ 9 ตามลำดับ คดีมีปัญหาตามฎีกาของโจทก์ว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ตามเอกสารหมายเลข 6 เป็นสัญญาเช่าซื้อซึ่งต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 หรือไม่ ในปัญหาข้อนี้ศาลฎีกาเห็นว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) เอกสารหมายเลข 6 มีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่าจำเลยที่ 1 เช่ารถยนต์คันหนึ่งจากโจทก์ที่กำหนดเวลา 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่า แต่มีสิทธิที่จะซื้อรถยนต์ที่เช่าจากโจทก์ในวันที่ 4 ตุลาคม 2542 ราคา 325,233.64 บาท โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก่อนกำหนดดังกล่าวไม่น้อยกว่า 60 วัน ดังนี้ สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รายนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าแบบลีสซิงอันเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่โจทก์ในฐานะผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้เช่าเมื่อครบกำหนดการเช่าแล้ว แต่สัญญาเช่นนี้หาใช่สัญญาเช่าซื้อตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ไม่ เพราะในสัญญาเช่าซื้อนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันทีโดยค่าเช่าซื้อรวมไว้ทั้งค่าเช่าและค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อด้วย และผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิง เมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าจนครบกำหนดการเช่าแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่ายังไม่ตกเป็นของผู้เช่าจนกว่าผู้เช่าจะแสดงเจตนาสนองรับคำมั่นของผู้ให้เช่าจนเกิดเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าเสียก่อน เงินค่าเช่าก็ไม่อาจถือว่ารวมค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าไว้ด้วย และผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าได้ดังจะเห็นได้จากการที่จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าคืนให้แก่โจทก์แล้ว สัญญาเช่ารายนี้ก็มีได้เช่นกัน โดยโจทก์ต้องมีหนังสือบอกเลิกสัญญาแก่จำเลยทั้งสองอีกชั้นหนึ่ง เมื่อสัญญาเช่ารายนี้มีใช้สัญญาเช่าซื้อ จึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็ใช้เป็นพยานเอกสารในคดีแพ่งได้ คำพิพากษาศาลล่างทั้งสองไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น แต่เนื่องจากศาลชั้นต้นยังมิได้วินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้องให้จำเลยทั้งสองรับผิดชอบโจทก์ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์และฎีกาในข้อเท็จจริงต่อไป จึงสมควรให้การวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวเป็นไปตามลำดับศาลพิพากษายกคำพิพากษาศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้องแล้วมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี(วสันต์ สร้อยพิสุทธิ์-วิระศักดิ์ รุ่งรัตน์-วิบูลย์ มีอาสา)แหล่งที่มาสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแผนกหมายเลขคดีดำศาลฎีกาหมายเลขคดีดำศาลชั้นต้นหมายเลข

คดีแดงศาลชั้นต้นหมายเหตุคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้วินิจฉัยเดินตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8810/2543 (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่า สัญญาให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งมีกำหนด 48 เดือน ค่าเช่าเดือนละ 19,100 บาท หรือคิดเป็นค่าเช่าทั้งหมด 916,800 บาท และเงินประกันการเช่า 57,300 บาท เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่าจำเลยที่ 1 จะซื้อทรัพย์สินที่ให้เช่าหรือรถยนต์คันพิพาทได้ในราคา 200,000 บาท รวมเป็นเงินที่ผู้เช่าหรือจำเลยที่ 1 จะต้องชำระทั้งหมดไม่น้อยกว่า 1,174,100 บาท โดยโจทก์คิดราคารถยนต์จำนวน 803,738.32 บาท และภาษีมูลค่าเพิ่ม 56,261.68 บาท ข้อสัญญาดังกล่าวถือได้ว่าเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งตามนัยแห่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคสอง โดยอาศัยบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง เพราะบทกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังไม่มีการบัญญัติใช้โดยเฉพาะ อีกประการหนึ่งคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายหรือโจทก์และจำเลยที่ 1 ต่างก็มีความประสงค์ในทางสุจริตตามนัยแห่งมาตรา 6 และมาตรา 368 ว่า ต้องการจะใช้บังคับแก่กัน ลักษณะเช่าทรัพย์สินหรือเช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งจึงควรที่ต้องอนุวัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของคู่สัญญาดังกล่าวเป็นสำคัญหาควรที่ตีความไปในทางจำกัดสิทธิจนเป็นการรื้อถอนเจตนาของคู่กรณี อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยชัดเจน เมื่อพิจารณาเงื่อนไขในสัญญาดังกล่าวด้วยทรัพย์สินที่เช่า ระยะเวลาการเช่า ค่าเช่า และเงินประกันการเช่าการประกันภัย หน้าที่ของผู้เช่า การสูญหายและเสียหายของทรัพย์สินที่เช่า การผิดสัญญาและการบอกเลิกสัญญาของผู้เช่า ล้วนแล้วแต่เป็นลักษณะของการเช่าทรัพย์สินตามนัยแห่งมาตรา 537 ถึง 564 ทั้งสิ้น แม้จะมีข้อตกลงเป็นพิเศษที่กำหนดให้ผู้เช่าสามารถเลือกซื้อทรัพย์สินที่เช่าได้โดยต้องส่งคำบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่ผู้ให้เช่าทราบไม่น้อยกว่า 60 วัน ก่อนสัญญาเช่าจะสิ้นสุดลง ก็เป็นเพียงข้อยกเว้นในการให้สิทธิแก่ผู้เช่าบางประการในการเลือกซื้อทรัพย์สินที่เช่าหรือไม่ก็ได้เท่านั้น ส่วนค่าเสียหายของคู่กรณีอาจเรียกร้องต่อกันได้หรือไม่เพียงใด ก็เป็นเรื่องหนึ่งแต่มีใช้ที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างได้มีเจตนาจะโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่กันมาตั้งแต่แรกเริ่มตามสัญญาเช่าซื้อ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่ารถยนต์ไปจากโจทก์มีกำหนดเวลา 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน และภาษีมูลค่าเพิ่มเดือนละ 39,516.17 บาท และชำระเงินมัดจำรวมภาษีมูลค่าเพิ่มอีก 174,000 บาท ชำระค่าเช่างวดแรกในวันทำสัญญางวดต่อ ๆ ไปในวันที่ 4 ของเดือนจนกว่าจะครบ หากผิดนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าได้ หากจำเลยที่ 1 เช่าครบกำหนดแล้วมีสิทธิที่จะซื้อรถยนต์ที่เช่าจากโจทก์ในราคา 325,233.64 บาท โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก่อนกำหนดดังกล่าวไม่น้อยกว่า 60 วัน โดยสรุปแล้วข้อเท็จจริงในคดีนี้ เช่นเดียวกับข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8810/2543 (ประชุมใหญ่) สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) หรือการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งนั้น มีหลักเกณฑ์อยู่ในประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ 53) เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ระยะเวลาที่ให้เช่าทรัพย์สินและเกณฑ์การคำนวณทุนของทรัพย์สินที่ให้เช่าบางประการ ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2534 และประกาศกระทรวงการคลัง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2534 ซึ่งหลักการใหญ่จะอยู่ที่ประกาศกระทรวงการคลัง โดยสาระสำคัญจะอยู่ในข้อสัญญาที่คำพิพากษาศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณามาตรา 572 ซึ่งบัญญัติว่า อันว่าเช่าซื้อนั้นคือสัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่าและให้ค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว จากบทบัญญัติดังกล่าวได้แบ่งแยกสัญญา

เช่าซื้อออกเป็น 2 กรณีคือ 1. เจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินให้ผู้เช่าเช่า และให้ค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินนั้นเมื่อผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนกึ่งวดหรือกี่ครั้ง กรณีหนึ่ง 2. เจ้าของทรัพย์สินเอาทรัพย์สินออกให้เช่าโดยข้อตกลงว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่าเมื่อผู้เช่าได้ชำระเงินเป็นจำนวนกึ่งวดหรือกี่เดือน เมื่อปรับข้อเท็จจริงตามสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) หรือเช่าทรัพย์สินแบบลีสซิง แล้วจะเห็นได้ว่ามีหลักเกณฑ์เหมือนการเช่าซื้อในแบบแรก กล่าวคือเจ้าของทรัพย์สินเอาทรัพย์สินออกให้ผู้เช่าได้เช่าโดยให้ค้ำประกันว่าจะขายทรัพย์สินนั้นเมื่อผู้เช่าได้เช่าครบกำหนดแล้วเมื่อข้อเท็จจริงปรับเข้ากับมาตรา 572 ได้ จึงไม่จำเป็นต้องไปใช้บทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งอีก แม้จะมีรายละเอียดเพิ่มเติมขึ้นมาอีกว่า ผู้เช่าไม่มีสิทธิเลิกสัญญาซึ่งแตกต่างจากสัญญาเช่าซื้อทั่ว ๆ ไปที่มาตรา 573 ระบุว่า ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเองก็ตาม ก็เป็นเพียงรายละเอียด ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องเช่าซื้อไม่ใช่ข้อกำหนดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนคู่สัญญาสามารถตกลงให้เห็นเป็นอย่างอื่นได้ เช่น ข้อตกลงซึ่งขัดต่อบทบัญญัติมาตรา 574วรรคหนึ่ง ที่คู่สัญญาตกลงว่าหากผู้เช่าซื้อไม่ชำระค่าเช่าซื้อเพียงคราวเดียวหรืองวดเดียวผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาได้ เป็นข้อตกลงที่ขัดด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3842/2526) เป็นต้น และเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าข้อสัญญาที่กำหนดว่าผู้เช่าไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญานั้นน่าจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน เช่น ผู้เช่าประสบภาวะด้านการเงินจำเป็นต้องตัดค่าใช้จ่ายออกรวมทั้งเลิกสัญญาเช่าด้วย หากเลิกสัญญาไม่ได้ จะทำให้ผู้เช่าล้มละลาย ข้อความในสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) หรือเช่าทรัพย์สินแบบลีสซิงจะกำหนดราคาทรัพย์สินที่เช่ารวมภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ (ซึ่งก็คือค่าเช่าซื้อ) เงินที่วางในวันทำสัญญาหรือเงินล่วงหน้าซึ่งจะใช้คำว่าเงินมัดจำหรือเงินประกันการเช่า (ซึ่งก็คือเงินดาวน์ตามสัญญาเช่าซื้อ) ค่าเช่ารายเดือน (ซึ่งก็คือค่าเช่าซื้อ) นั้นเอง แม้จะมีราคาที่ผู้เช่าซื้อประสงค์จะซื้อเมื่อชำระค่าเช่าครบตามสัญญาเพิ่มเข้ามาด้วยก็ตาม แต่ราคาดังกล่าวไม่ใช่ราคาทรัพย์สินที่แท้จริง เพราะจะกำหนดให้ต่ำกว่าราคาทรัพย์สินที่แท้จริงไว้เมื่อธรรมชาติของสัญญาก็คือสัญญาเช่าซื้อการที่ถือว่าเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินจึงมีปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น หากผู้เช่าผิดสัญญาเป็นเหตุให้ผู้ให้เช่ามาฟ้อง ศาลก็ต้องกลับมานำหลักในเรื่องเช่าซื้อมาบังคับใช้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5753/2545 ค่าเสียหายอันเป็นค่าเช่าที่จำเลยจะต้องชำระก่อนโจทก์บอกเลิกสัญญานั้น เมื่อโจทก์บอกเลิกสัญญาเช่าแก่จำเลยโดยชอบและยึดรถยนต์ที่เช่าคืนมาจากจำเลย สัญญาเช่าระหว่างโจทก์กับจำเลยย่อมสิ้นสุดลงในวันดังกล่าวแล้ว คู่สัญญาจำต้องให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งกลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิมโจทก์จะอาศัยสัญญาเช่ามาฟ้องเรียกค่าเช่าที่จำเลยค้างชำระอีกมิได้ จะเรียกได้ก็แต่เพียงค่าที่จำเลยได้ใช้ประโยชน์จากรถยนต์ที่เช่ามาตลอดระยะเวลาที่จำเลยครอบครองอยู่ซึ่งการเช่ารถยนต์กรณีนี้เป็นการเช่าแบบลีสซิงโดยเมื่อครบกำหนดระยะเวลาเช่าแล้วโจทก์มีภาระผูกพันต้องให้จำเลยมีสิทธิเลือกซื้อรถยนต์ที่เช่าได้ในราคาต่ำกว่าราคาในท้องตลาดเป็นการตอบแทน โจทก์เป็นแหล่งเงินทุนประกอบธุรกิจหากำไรจากการให้เช่ารถยนต์หรือให้เช่าซื้อ จึงน่าเชื่อว่าการกำหนดค่าเช่าแบบลีสซิง โจทก์จะต้องคำนวณค่าซื้อรถยนต์และค่าดอกเบี้ยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของค่าเช่าด้วย ดังนั้น ค่าเช่าที่โจทก์กำหนดไว้ในสัญญาเช่าแบบลีสซิงจึงน่าจะสูงกว่าค่าเช่าตามสัญญาเช่าแบบธรรมดา คำวินิจฉัยของศาลฎีกาดังกล่าวโดยเฉพาะตอนที่ว่า ในการกำหนดค่าเช่าแบบลีสซิง โจทก์จะต้องคำนวณค่าซื้อรถยนต์และค่าดอกเบี้ยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของค่าเช่าด้วยก็คือหลักเกณฑ์ในการคำนวณค่าเช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อนั่นเอง และปกติแล้วการเช่าทรัพย์สินหากผู้เช่า

ค้ำชำระค่าเช่า ศาลไม่มีอำนาจไปลดค่าเช่าได้ มิฉะนั้นจะเป็นเหตุให้ผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่าตามสัญญาเพราะเมื่อมีคดีมาสู่ศาล ศาลจะลดค่าเช่าให้ซึ่งต่างจากสัญญาเช่าซื้อ เพราะว่าค่าเช่าซื้อมิใช่ค่าเช่าแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นราคาของทรัพย์สินที่เช่าซื้ออยู่ด้วย หรือดอกเบี้ยที่คำนวณเช่ารวมไว้ด้วย ทั้งสัญญาเช่าทรัพย์สินไม่จำเป็นต้องระบุนราคาทรัพย์สินที่เช่าไว้แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ผู้หมายเหตุจึงเห็นว่า สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) หรือเช่าทรัพย์สินแบบลีสซิงนั้น ก็คือสัญญาเช่าซื้อนั่นเองเมื่อตีความว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อก็จะสอดคล้องกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5753/2545 มิฉะนั้นก็จะเกิดกรณีถกเถียงเช่นนี้ ศิริชัย วัฒนโยธินคำพิพากษา: โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รถยนต์จากโจทก์ 1 คัน ตกลงชำระค่าเช่า 48 เดือน เดือนละ 39,516.17 บาท ทุกวันที่ 4 ของเดือน วางเงินมัดจำการเช่า 174,000 บาท หากผิดนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าและมีสิทธิบอกเลิกสัญญารวมทั้งสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ มีจำเลยที่ 2 ทำสัญญาค้ำประกันยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม จำเลยที่ 1 ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าตั้งแต่งวดที่ 14 เป็นต้นมา วันที่ 23 มิถุนายน 2540 โจทก์ติดตามรถยนต์คืนได้และบอกเลิกสัญญาเช่าเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2540 ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน 535,158.20 บาท แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จจำเลยทั้งสองให้การทำนองเดียวกันว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 และ 3 เป็นลายมือชื่อปลอมทั้งตราประทับของโจทก์ในเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 มิใช่ตราประทับที่ได้จดทะเบียนไว้ที่กระทรวงพาณิชย์ เอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 3 ไม่มีตราประทับของโจทก์ และนางสาวนุชนาฏ ธีญเจริญการคำ ไม่ใช่กรรมการของโจทก์ นายโสภณ ธรรมปาโล ผู้รับมอบอำนาจ จึงไม่มีอำนาจลงชื่อในสัญญาเช่า จำเลยทั้งสองทำสัญญาเช่าทรัพย์สินโดยสำคัญผิดว่าเป็นสัญญาซื้อขายรถยนต์ สัญญาเช่าเป็นโมฆะ ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติได้ว่า โจทก์โดยกรรมการผู้มีอำนาจได้มอบอำนาจให้นายวินิตศักดิ์ ศรีวรรณะ ฟ้องคดีนี้แทนเป็นการถูกต้อง เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ รุ่นอี 200 สีเขียว หมายเลขเครื่อง 111940 20 035475 หมายเลขตัวถังดับเบิ้ลยูดีบี 124019 2 ซี 253836 ไปจากโจทก์กำหนดเวลาเช่า 4 ปี นับแต่วันที่ 4 ตุลาคม 2538 ถึงวันที่ 3 ตุลาคม 2542 ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน เดือนละ 36,931 บาทภาษีมูลค่าเพิ่ม 2,585.17 บาท รวมค่าเช่าและภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเงินที่ต้องชำระเดือนละ 39,516.17 บาท และชำระเงินมัดจำรวมภาษีมูลค่าเพิ่มอีกเป็นเงิน 174,000 บาท ชำระค่าเช่างวดแรกในวันทำสัญญา งวดต่อ ๆ ไปทุกวันที่ 4 ของเดือน จนกว่าจะครบ หากผิดนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าได้ มีจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกันโดยยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) และหนังสือค้ำประกันเอกสารหมายเลข 6 และ 7 ตามลำดับ หลังจากนั้นจำเลยที่ 1 ชำระค่าเช่าให้โจทก์ 13 งวด และผิดนัดชำระค่าเช่าตั้งแต่งวดที่ 14 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2539 ตลอดมา ในวันที่ 23 มิถุนายน 2540 จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์คืนที่เช่าคืนให้โจทก์ต่อมาวันที่ 28 สิงหาคม 2540 โจทก์มีหนังสือบอกเลิกสัญญาและแจ้งกลับเข้าครอบครองถึงจำเลยทั้งสอง ตามเอกสารหมายเลข 8 และ 9 ตามลำดับ คดีมีปัญหาตามฎีกาของโจทก์ว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ตามเอกสารหมายเลข 6 เป็นสัญญาเช่าซื้อซึ่งต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 หรือไม่ ในปัญหาข้อนี้ศาลฎีกาเห็นว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) เอกสารหมายเลข 6 มีข้อความ

ระบุไว้ชัดเจนว่าจำเลยที่ 1 เซารถยนต์คันหนึ่งจากโจทก์มีกำหนดเวลา 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่า แต่มีสิทธิที่จะซื้อรถยนต์ที่เช่าจากโจทก์ในวันที่ 4 ตุลาคม 2542 ราคา 325,233.64 บาท โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก่อนกำหนดดังกล่าวไม่น้อยกว่า 60 วัน ดังนี้ สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รายนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าแบบลีสซิงอันเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่โจทก์ในฐานะผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้เช่าเมื่อครบกำหนดการเช่าแล้ว แต่สัญญาเช่านี้หาใช่สัญญาเช่าซื้อตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ไม่ เพราะในสัญญาเช่าซื้อนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันทีโดยค่าเช่าซื้อรวมไว้ทั้งค่าเช่าและค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อด้วย และผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิง เมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าจนครบกำหนดการเช่าแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่ายังไม่ตกเป็นของผู้เช่าจนกว่าผู้เช่าจะแสดงเจตนาสนองรับคำมั่นของผู้ให้เช่าจนเกิดเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าเสียก่อน เงินค่าเช่าก็ไม่อาจถือว่ารวมค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าไว้ด้วย และผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนดการเช่าได้ดังจะเห็นได้จากการที่จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าคืนให้แก่โจทก์แล้ว สัญญาเช่ารายนี้ก็มีได้เช่นกัน โดยโจทก์ต้องมีหนังสือบอกเลิกสัญญาแก่จำเลยทั้งสองอีกชั้นหนึ่ง เมื่อสัญญาเช่ารายนี้มีใช้สัญญาเช่าซื้อ จึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็ใช้เป็นพยานเอกสารในคดีแพ่งได้ คำพิพากษาศาลล่างทั้งสองไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น แต่เนื่องจากศาลชั้นต้นยังมิได้วินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้องให้จำเลยทั้งสองรับผิดชอบโจทก์ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์และฎีกาในข้อเท็จจริงต่อไป จึงสมควรให้การวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวเป็นไปตามลำดับศาล"พิพากษายกคำพิพากษาศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้องแล้วมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ดูฉบับย่อฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6967/2545 บริษัท ซี เอ็ม ไอ ซี ลีสซิง จำกัด โจทก์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส พี ลอฟท์ เอ็นจิเนียริง จำกัด กับพวกจำเลย ป.พ.พ. ม. 453, ม. 454, ม. 537, ม. 572, ม. 573 ป.รัษฎากร ม. 118 สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ระบุว่า ห้างฯ จำเลยที่ 1 เซารถยนต์คันหนึ่งจากบริษัทโจทก์มีกำหนด 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าแต่มีสิทธิที่จะซื้อรถยนต์ที่เช่าจากโจทก์ได้ โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังโจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ดังนี้ สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) ที่ทำต่อกันนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าแบบลีสซิงอันเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่โจทก์ในฐานะผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้เช่าเมื่อครบกำหนดการเช่าแล้ว แต่สัญญานี้หาใช่สัญญาเช่าซื้อตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ไม่ เพราะในสัญญาเช่าซื้อนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันทีโดยค่าเช่าซื้อรวมไว้ทั้งค่าเช่าและค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อด้วย และผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิงเมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าจนครบกำหนดการเช่าแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่ายังไม่ตกเป็นของผู้เช่าจนกว่าจะแสดงเจตนา

สนองรับคำมั่นของผู้ให้เช่าจนเกิดเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าเสียก่อนเงินค่าเช่าก็
ไม่อาจถือว่ารวมค่าแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าไว้ด้วย และผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาก่อน
ครบกำหนดการเช่าได้ ดังนั้น เมื่อสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) นี้มีใช้สัญญาเช่าซื้อ จึงไม่จำเป็นต้อง
ปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็ใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้โจทก์
ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รถยนต์จากโจทก์ 1
คัน ตกลงชำระค่าเช่า 48 เดือน เดือนละ 39,516.17 บาท ทุกวันที่ 4 ของเดือน วางเงินมัดจำ
การเช่า 174,000 บาท หากผิคนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าและมีสิทธิ
บอกเลิกสัญญารวมทั้งสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่าง ๆ มีจำเลยที่ 2 ทำสัญญาค้ำประกันยอมรับผิดชอบ
อย่างลูกหนี้ร่วม จำเลยที่ 1 ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าตั้งแต่งวดที่ 14 เป็นต้นมา วันที่ 23 มิถุนายน 2540
โจทก์ติดตามรถยนต์คืนได้และบอกเลิกสัญญาเช่าเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2540 ขอให้บังคับจำเลย
ทั้งสองร่วมกันชำระเงิน 535,158.20 บาท แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 21 ต่อปี ของ
ต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จจำเลยทั้งสองให้การทำนองเดียวกันว่า โจทก์ไม่
มีอำนาจฟ้องเพราะลายมือชื่อในหนังสือมอบอำนาจเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 และ 3 เป็น
ลายมือชื่อปลอมทั้งตราประทับของโจทก์ในเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 มิใช่ตราประทับที่ได้
จดทะเบียนไว้ที่กระทรวงพาณิชย์ เอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข 3 ไม่มีตราประทับของโจทก์ และ
นางสาวนุชนาฏ ธัญเจริญการคำ ไม่ใช่กรรมการของโจทก์ นายโสภณ ธรรมปาโล ผู้รับมอบอำนาจ
จึงไม่มีอำนาจลงชื่อในสัญญาเช่า จำเลยทั้งสองทำสัญญาเช่าทรัพย์สินโดยสำคัญผิดว่าเป็น
สัญญาซื้อขายรถยนต์ สัญญาเช่าเป็นโมฆะ ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์
ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในชั้นนี้
รับฟังเป็นยุติได้ว่าโจทก์โดยกรรมการผู้มีอำนาจได้มอบอำนาจให้นายวินิตศักดิ์ ศรีวรรณะ ฟ้องคดี
นี้แทนเป็นการถูกต้อง เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538 จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ)
รถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ รุ่นอี 200 สีเขียว หมายเลขเครื่อง 111940 20 035475 หมายเลขตัวถังดับเบิลยู
ดีบี 124019 2 ซี 253836 ไปจากโจทก์กำหนดเวลาเช่า 4 ปี นับแต่วันที่ 4 ตุลาคม 2538 ถึงวันที่ 3
ตุลาคม 2542 ชำระค่าเช่าเป็นรายเดือน เดือนละ 36,931 บาทภาษีมูลค่าเพิ่ม 2,585.17 บาท รวม
ค่าเช่าและภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเงินที่ต้องชำระเดือนละ 39,516.17 บาท และชำระเงินมัดจำรวม
ภาษีมูลค่าเพิ่มอีกเป็นเงิน 174,000 บาท ชำระค่าเช่างวดแรกในวันทำสัญญา งวดต่อ ๆ ไปทุกวันที่
4 ของเดือนจนกว่าจะครบ หากผิคนัดยอมให้โจทก์กลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าได้ มีจำเลยที่ 2
เป็นผู้ค้ำประกันโดยยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) และ
หนังสือค้ำประกันเอกสารหมายเลข 6 และ 7 ตามลำดับ หลังจากนั้นจำเลยที่ 1 ชำระค่าเช่าให้โจทก์
13 งวด และผิคนัดชำระค่าเช่าตั้งแต่งวดที่ 14 วันที่ 4 พฤศจิกายน 2539 ตลอดมา ในวันที่ 23
มิถุนายน 2540 จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์คันที่เช่าคืนให้โจทก์ต่อมาวันที่ 28 สิงหาคม
2540 โจทก์มีหนังสือบอกเลิกสัญญาและแจ้งกลับเข้าครอบครองถึงจำเลยทั้งสอง ตามเอกสาร
หมายเลข 8 และ 9 ตามลำดับ คดีมีปัญหาตามฎีกาของโจทก์ว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ)
ตามเอกสารหมายเลข 6 เป็นสัญญาเช่าซื้อซึ่งต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118
หรือไม่ ในปัญหาข้อนี้ศาลฎีกาเห็นว่าสัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) เอกสารหมายเลข 6 มีข้อความ
ระบุไว้ชัดเจนว่าจำเลยที่ 1 เช่ารถยนต์คันหนึ่งจากโจทก์มีกำหนดเวลา 4 ปี ชำระค่าเช่าเป็น
รายเดือน โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่า แต่มีสิทธิที่จะซื้อรถยนต์
ที่เช่าจากโจทก์ในวันที่ 4 ตุลาคม 2542 ราคา 325,233.64 บาท โดยบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยัง

โจทก์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก่อนกำหนดดังกล่าวไม่น้อยกว่า 60 วัน ดังนี้ สัญญาเช่า (โดยมีสิทธิเลือกซื้อ) รายนี้จึงมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งอันเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่โจทก์ในฐานะผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่จำเลยที่ 1 ผู้เช่าเมื่อครบกำหนดการเช่าแล้ว แต่สัญญาเช่านี้ทำให้สัญญาเช่าซื้อตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ไม่ เพราะในสัญญาเช่าซื้อนั้น เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่าซื้อย่อมโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันทีโดยค่าเช่าซื้อรวมไว้ทั้งค่าเช่าและค่าแห่งกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่าซื้อด้วย และผู้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อในเวลาใดก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนแก่ผู้ให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง เมื่อผู้เช่าชำระค่าเช่าจนครบกำหนดการเช่าแล้ว กรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่ายังไม่ตกเป็นของผู้เช่าจนกว่าผู้เช่าจะแสดงเจตนาสนองรับคำมั่นของผู้ให้เช่าจนเกิดเป็นสัญญาซื้อขายระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าเสียก่อน เงินค่าเช่าก็ไม่อาจถือว่ารวมค่าแห่งกรรมสิทธิในทรัพย์สินที่เช่าไว้ด้วย และผู้เช่าไม่อาจบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าได้ดังจะเห็นได้จากการที่จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าคืนให้แก่โจทก์แล้ว สัญญาเช่ารายนี้ก็มิได้เลิกกัน โดยโจทก์ต้องมีหนังสือบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าทั้งสองอีกชั้นหนึ่ง เมื่อสัญญาเช่ารายนี้มีใช้สัญญาเช่าซื้อ จึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 ก็ใช้เป็นพยานเอกสารในคดีนี้ได้ คำพิพากษาศาลล่างทั้งสองไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น แต่เนื่องจากศาลชั้นต้นยังมิได้วินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้องให้จำเลยทั้งสองรับผิดชอบโจทก์ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของคุณค่าในการอุทธรณ์และฎีกาในข้อเท็จจริงต่อไป จึงสมควรให้การวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวเป็นไปตามลำดับศาล"พิพากษายกคำพิพากษาศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินที่โจทก์เรียกร้องแล้วมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

องค์คณะ

วสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ · วีระศักดิ์ รุ่งรัตน์ · วิบูลย์ มีอาสา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) – deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/6967/2545>